

Bioasekuracja w praktyce – czyli jak być bezpiecznym nie przesadzając z procedurami

Często, jeżdżąc po kraju, widzimy, iż rolnicy nie chcą wprowadzać zasad bioasekuracyjnych, gdyż uważają, że komplikują one życie i niewiele dają. Często jest również tak, że właściciele stad, zwłaszcza tych średnich i większych zwracają uwagę na bioasekurację, ale tylko w określonym zakresie, skupiając się np. tylko na zmianie butów czy bezpieczeństwie transportu.

Karolina Krasicka-Maciorowska,
Bjarne Vest
VestIn

Zdarzają się również gospodarstwa, gdzie bioasekuracja jest tak wyśrubowana, że pracownicy oszołomieni ilością procedur gubią się w ich wypełnianiu lub zwyczajnie je omijają. W codziennym życiu warto poszukać złotego środka, który będzie oczywiście uzależniony od wielkości i specjalizacji produkcji. W niniejszym artykule przedstawimy Państwu kilka złotych zasad, którymi warto kierować się przy ustalaniu protokołu bioasekuracyjnego dla swojego gospodarstwa.

Kompleksowe ujęcie tematu

Podstawowym elementem układania zasad bioasekuracji jest kompleksowe podejście do sprawy. W pierwszej kolejności należy przyrzeć się gospodarstwu i przeanalizować jakimi drogami możemy spodziewać się wniknięcia choroby do stada. Warto tę kwestię przedyskutować z lekarzem weterynarii, który obsługuje stado. Pod uwagę muszą być wzięte przynajmniej następujące elementy:

- zakup zwierząt i nasienia,
- transport żywych zwierząt,
- procedura wejścia na fermę,
- odbiór padliny, wywóz gnojowicy,
- zabezpieczenie przed zwierzętami dzikimi oraz szkodnikami,
- dostawa towarów, leków oraz paszy.

Wszystkie wyżej wymienione aspekty produkcji powinny być przemyślane pod względem ryzyka jakie za sobą niosą. Musimy przeanalizować nasze słabe punkty i zastanowić się jak możemy ograniczyć ryzyko, lub najlepiej je wyeliminować.

Strefy w gospodarstwie

Aby uzyskać najlepszy efekt przy najmniejszym nakładzie, należy zacząć od wyznaczenia stref

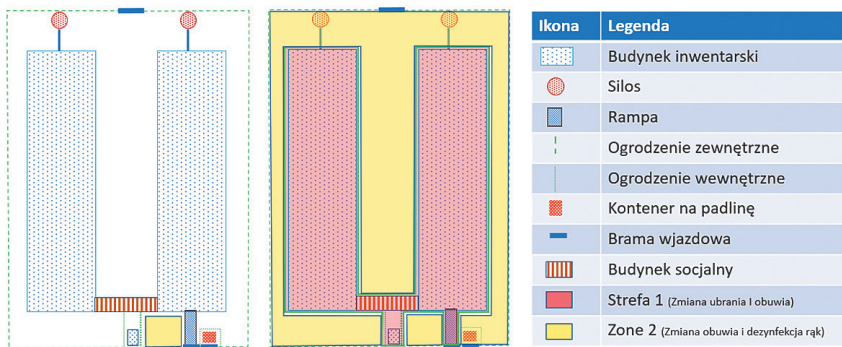

Pomieszczenie do dezynfekcji na mokro i sucho oraz kwarantanny towarów (Rosja 2019)

w gospodarstwie. Zasadniczo mówi się o strefie czystej – tam, gdzie przebywają zwierzęta – dotyczy to zarówno budynków inwentarskich, jak i przejazdów i łączników między budynkami, oraz strefy brudnej fermy – krótko mówiąc – obszar gospodarstwa poza strefą czystą. Wyznaczenie strefy czystej jest kluczowe i powinno być dobrze przemyślane. W strefie czystej należy ograniczyć do absolutnego minimum ruch osób oraz pojazdów, a na jej granicach zastosować należyte środki bezpieczeństwa. Jeżeli zwierzęta utrzymywane są w kilku budynkach, idealnym rozwiązaniem byłoby połączyć je łącznikiem o zabezpieczeniach równych zabezpieczeniom budynku inwentarskiego, czyli np. utwardzoną powierzchnią oraz siatką o oczkach uniemożliwiających dostęp ptakom i innym zwierzętom. Jeżeli nie ma takiej możliwości, należy ograniczyć strefę czystą do budynków inwentarskich i przy każdym wejściu zastosować środki bezpieczeństwa, tj. przynajmniej zmianę obuwia wierzchniej i obuwia. Mycie i dezynfekcja obuwia również mogą być brane pod uwagę jako rozwiązanie, ale należy zdawać sobie sprawę z tego, że często jest to trudne do wykonania oraz do weryfikacji. Oczywiście obowiązują nas przepisy prawa, które mówią o matach dezynfekcyjnych na wejściach i wyjściach z budynków inwentarskich, ale stosowałabym ten zabieg jako uzupełnienie zmiany obuwia, a nie zamiennik.

Wprowadzanie podziału gospodarstwa na strefy ma przede wszystkim ograniczać ryzyko wniknięcia

Wizualizacja prawidłowo zorganizowanych stref w gospodarstwie wraz propozycją usytuowania newralgicznych punktów do obsługi stada (rampa, silosy, kontener z padliną)

choroby poprzez wniesienie patogenu przez ludzi, zwierzęta i pojazdy. Strefa czysta powinna być na tyle szczelna, żeby ruch był całkowicie kontrolowany i ograniczony do minimum. Przekraczanie stref przez osoby i pojazdy powinno być opisane i zabezpieczone procedurą. Jest to najważniejszy aspekt bioasekuracji. Granice stref muszą być wizualnie oznaczone i czytelne dla wszystkich użytkowników. Weryfikacja wypełniania procedury wejścia/wyjścia z fermy oraz wjazdu musi być łatwo weryfikowalna i dlatego zaleca się wprowadzenie innego koloru ubrań dla strefy czystej oraz brudnej.

Zakup zwierząt i nasienia

Jak wiadomo, zakup zwierząt do gospodarstwa niesie największe ryzyko wniesienia choroby do stada i nie mówimy tu oczywiście tylko o ASF, ale o całej gamie chorób nękających od lat profesjonalne hodowle trzody chlewnej, jak PRRS, dyzenteria czy mykoplazmowe zapalenie płuc. Podstawowe zasady obowiązujące w zakresie zakupu zwierząt to:

- najlepszym rozwiązaniem jest unikanie zakupu zwierząt i produkcja własnych,
- zakup zwierząt ze stad o znanym statusie zdrowotnym, nie niższym niż nasze własne stado,
- wprowadzanie zwierząt do stada po 4-tygodniowym okresie kwarantanny w pomieszczeniach specjalnie do tego przeznaczonych, zorganizowanych

na zasadzie całego pomieszczenia – całego pomieszczenia pułki, z osobną służą dla załogi, gdzie następuje zmiana odzieży i obuwia, po otrzymaniu negatywnych badań krwi w kierunku interesujących nas chorób.

Podobnie jest z zakupem nasienia – powinniśmy być pewni statusu zdrowotnego stacji knurów i tak zorganizować dostawę nasienia, aby osoba jeżdżąca od fermy do fermy nie wchodziła na teren gospodarstwa, a nasienie przed wniesieniem do budynków inwentarskich zostało powierzchniowo zdezynfekowane.

Transport żywych zwierząt

Zazwyczaj dostawy i odbiór zwierząt obsługiwane są przez zewnętrzne firmy transportowe. Dlatego powinniśmy być bardzo czujni w sprawie czystości samochodów i sposobu przetwarzania zwierząt. Warto wymagać pustego i czystego środka transportu, a jeżeli nie jest to możliwe, pokusić się o przetwarzanie zwierząt w miejscu neutralnym, w oddaleniu od fermy. Czystość zewnętrznego środka transportu warto kilkakrotnie sprawdzić, zachowując oczywiście ostrożność.

Idealnym rozwiązaniem jest rampa przetwarzająca, usytuowana na granicy stref, odpowiednio duża i zorganizowana w sposób zabezpieczający przed cofaniem się zwierząt i przekraczaniem granicy stref zarówno przez załogę fermy, jak i zewnętrznego odbiorcę.

BIOASEKURACJA

- Kompleksowy audyt bioasekuracji
- Wnikliwa analiza bezpieczeństwa biologicznego
- Plan Minimalizacji Ryzyka oraz Plan Kryzysowy
- Opracowania Protokołów bioasekuracji z kompletem Procedur Operacyjnych

Gospodarstwa indywidualne
Grupy producenckie
Firmy hodowlane
Firmy paszowe
Firmy transportowe
Ubojnie
Myjnie
Stacje AI

VestIn
Agro Consulting

info@vest-in.com

tel. +48 530 252 710

www.vest-in.com

Ogrodzenie na granicy Danii i Niemiec postawione w celu ograniczenia migracji dzików. W miejscach wjazdu na pola uprawne wmontowano instalację z rur, które pozwalają na swobodne poruszanie się pojazdów, ale zapobiegają przedostawaniu się większych zwierząt. Rozwiązanie warto do zastosowania w miejscach, gdzie chcemy zabezpieczyć się przed wtargnięciem dzików, a przy tym wolelibyśmy uniknąć montowania bram, które z reguły wymuszają wysiadanie kierowcy z pojazdu. Można rozważyć zwłaszcza przy ogrodzeniach lagun czy miejsc składowania słomy itp. (Dania 2020)

Szczoteczki do czyszczenia paznokci dla każdego pracownika (Litwa 2020)

Kontener na zmianę butów – wyraźny podział na czystą i brudną strefę

Pamiętajmy przy tym o takich detalach jak umożliwienie załodze wypisania kwitu sprzedaży bez konieczności opuszczania strefy i w sposób „bezkontaktowy” z kierowcą. Elementem oczywistym powinno być każdorazowe mycie i dezynfekcja rampy i wewnętrznego środka transportu czy przepędu po każdym załadunku zwierząt – tu taka praktyczna rada – zabieg ten warto wykonać „na świeżo”.

Procedura wejścia na fermę

Punkt kluczowy dla biobezpieczeństwa każdego gospodarstwa – procedura wejścia na fermę dotyczy wszystkich osób wchodzących na teren strefy czystej bez wyjątku i bez odstępstwa, obojętnie kto wchodzi na teren fermy. Procedura jest jedna i równa dla wszystkich.

Z naukowego punktu widzenia, wg prof. Jeroena Dewulfa ważne są tu 3 zabiegi – przestój od ostatniego kontaktu z trzodą chlewną (tzw. kwarantanna) minimum 24 h, zmiana odzieży i butów oraz dokładne umycie i zdezynfekowanie rąk, również pod paznokciami. To absolutne minimum, aby zminimalizować ryzyko przywleczenia choroby przez załogę fermy czy gości.

Pamiętajmy o niewnoszeniu na fermę rzeczy osobistych, jak i mięsa wieprzowego. Te kwestie powinny być określone procedurą i uregulowane w sposób bardzo klarowny.

Jak wiemy, dzięki są bardzo częstym wektorem ASF, dlatego zalecana jest 72-god. kwarantanna po polowaniu lub kontakcie z mięsem czy padliną dzików.

Odbiór padliny

Warto przeanalizować sposób przechowywania padliny na fermie oraz sposób odbioru sztuk martwych z gospodarstwa. Warto zorientować się,

Przykład podziału pomieszczenia na strefy: czystą i brudną. Podział nie tylko wizualny, ale również bariera fizyczna. Kontener do zmiany obuwia i odzieży wierzchniej na granicy stref (Rosja 2019)

Miejsce dezynfekcji światłem UV wykorzystywane m.in. do dezynfekcji małych przedmiotów np. telefonów komórkowych (Rosja 2019)

Przykład bezkontaktowego odbioru padliny, gdzie żaden z kierowców nie musi wysiadać z pojazdu. Przetadowanie odbywa się poza terenem fermy (Polska 2020)

jakie możliwości współpracy mamy z operatorem, z którym współpracujemy. Samochód odbierający padlinę jest dużym zagrożeniem i jej odbiór powinien odbywać się bez kontaktu z kierowcą oraz bez udziału fermy w przetadunku. Odbiór padliny powinien odbywać się w miejscu bezpiecznym, oddalonym od budynków inwentarskich bez krzyżowania się dróg z transportem wewnętrznym. Jeżeli odbywa się to sposób naruszający wyżej wymienione zasady, należy przemyśleć i przeorganizować tę czynność. Na pewno warto wejść w dialog z firmą utylizacyjną, gdyż niektórzy odbiorcy oferują swoim klientom specjalne kontenery, które nie wymagają udziału załogi fermy podczas przetadunku, są też rozwiązania wymiany kontenera 1 za 1, na pewno warto sprawdzić dostępność tych czy innych rozwiązań na naszym terenie.

Wywóz gnojowicy i obornika

Najlepiej swoim sprzętem lub sprzętem sąsiada, który nie posiada sovich świń i nie odbiera gnojowicy czy obornika z innych gospodarstw. Warto uregulować te kwestie i dopuszczać tylko zweryfikowany sprzęt do odbioru w określonych przedziałach czasowych, aby uniknąć krzyżowania się dróg czystych (pasza, zwierzęta) i brudnych (padlina, gnojowica/obornik).

Zabezpieczenie przed dzikimi zwierzętami i szkodnikami

Z pewnością warto fermę ogrodzić. Zapobiega to wtargnięciu niepożądanych gości – tych

dwunożnych także. Płot powinien być wysoki przynajmniej na 1,5 m i uniemożliwiać przecięnięcie się grubszej zwierzyny pod płotem, czy też pod bramą (najlepiej podmurówka lub płot wpuszczony w ziemię 30 cm pod linię gruntu). Często obserwujemy przypadki, gdzie gospodarstwo zostało otoczone betonowym kosztownym murem, niemniej w miejscach bram otwór pomiędzy podłożem, a bramą wynosi 30-40 cm, co w sposób oczywisty udaremnia powzięte wcześniej zabiegi.

Budynki inwentarskie powinny być zabezpieczone siatką o oczkach przynajmniej 2x2 cm na wszystkich wlotach i wylotach wentylacyjnych, a także możliwych do otwarcia oknach. Ferma powinna nieustannie prowadzić program zwalczania szkodników, a także much i innych owadów.

Pasza i ściółka

W strefach zagrożonych i objętych ograniczeniami mamy specjalne wytyczne GIW dotyczące kwestii paszy i słomy używanych do produkcji, gdzie zboża powinny być poddane 30-dniowej kwarantannie, a słoma 90-dniowej. Są to bardzo zasadne wytyczne i powinny być respektowane również w gospodarstwach leżących poza strefami.

Pasza gotowa, pochodząca z firm zewnętrznych, powinna być dostarczana do magazynu zewnętrznego, gdzie powinna „poleżeć” 48 h oraz, w miarę możliwości, być zdezynfekowana. Podobne zasady powinny być zastosowane przy dostawie towarów i leków do fermę.

Pasza dostarczana luzem powinna być dmuchana do silosów, bez konieczności kontaktu załogi

fermy z kierowcą. Pasza dostarczana na paletach powinna być dostarczona na paletach jednorazowych i przetwarzana na palety fermowe, które nie powinny być używane poza strefą czystą fermy.

Wymienione wyżej punkty stanowią zbiór ogólnych rad na reorganizację pracy w gospodarstwie w celu podwyższenia poziomu bioasekuracji. Niektóre z nich pokrywają się z wymogami prawa, niektóre są przykładem dobrej praktyki rolniczej. Na temat każdego z tych zakresów można napisać oddzielne opracowanie lub książkę. Niniejszym artykułem chcieliśmy zachęcić Państwa do analizy swojej sytuacji pod względem biobezpieczeństwa w świetle postępującej presji ASF na terenie Polski, a także podsunąć inspirację do wdrożenia potrzebnych procedur i rozwiązań. Wszystkie powyższe zasady są subiektywną opinią opartą na wieloletnim doświadczeniu i analizie doniesień naukowych. Mogą stanowić punkt wyjścia do opracowania indywidualnych planów bioasekuracyjnych, do czego Państwa gorąco zachęcamy. ●